

Izuzimanja od ovrhe u 2024.

Božo Prelević, dipl. iur.

Ovršnim zakonom i drugim zakonima propisani su izuzeci od ovrhe. Budući se dio izuzetaka od ovrhe, sukladno zakonskim odredbama, povezuje sa neoporezivim iznosima tih primitaka, za primjenu pravila o izuzećima od ovrhe važe su i odredbe Pravilnika o porezu na dohodak. Autor u članku daje detaljan prikaz izuzetaka od ovrhe u 2024. temeljem Ovršnog zakona i drugih propisa.

1. Uvod

U RiPup-u br. 3/2024 objavili smo članak o ograničenjima ovrhe na plaći u 2024¹. Podsjećamo kako se pravila o ograničenju ovrhe na plaći propisana u čl. 173. Ovršnog zakona² (u nastavku teksta: Zakon), odnose i na druge primitke, o čemu više navodimo u ovom članku. Kako bi poslodavci pravilno primjenjivali pravila Zakona i drugih propisa kojima je uređena materija ovrhe na plaći, nužno je primijeniti i odredbu čl. 172. Zakona i drugih propisa kojima se propisuju izuzimanja od ovrhe.

Temeljem samih zakonskih odredbi izuzeća od ovrhe pojedinih primitaka povezana su sa njihovim neoporezivim iznosom koji je propisan Pravilnikom o porezu na dohodak³ (u nastavku teksta: Pravilnik). U tom smislu ćemo se u ovom članku upoznati i sa relevantnim iznosima Pravilnika kojima je određen neoporezivi iznos ovih primitaka. U nastavku članka najprije ćemo se upoznati sa odredbama čl. 172. Zakona o izuzimanjima od ovrhe.

2. Izuzimanja od ovrhe temeljem čl. 172. Zakona

Sukladno čl. 172. Zakona, od ovrhe su izuzeta sljedeća primanja:

- primanja po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja odnosno gubitka radne sposobnosti, naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja;
- primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju;
- primanja po osnovi socijalne skrbi;
- primanja po osnovi privremene nezaposlenosti;
- primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno;

- primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima;
- naknade za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika;
- primanja po osnovi odličja i priznanja;
- roditeljne i roditeljske novčane potpore, ako posebnim propisom nije drugačije određeno, sukladno odredbama Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama⁴ (u nastavku teksta: ZRRP):
 - novčane potpore (naknada plaće, novčana naknada, novčana pomoć, jednokratna novčana potpora za novorođeno dijete) prema ZRRP-u ne mogu biti predmet ovrhe, ili osiguranja (kredita, pologa i sl.), osim prema sudskoj odluci, ili rješenju nadležnog centra za socijalnu skrb radi koristi djeteta za koje su ostvarene;
- utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke;
- naknade troškova za službeno putovanje (u visini stvarnih izdataka) te prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada (u visini stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte);
- dar za djecu do 15. godine života (do 140,00 eura godišnje) i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima (do 1.400,00 eura);
- naknade za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda;
- potpore zbog invalidnosti radnika (do 560,00 eura godišnje) i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana (do 560,00 eura godišnje), potpore za slučaj smrti radnika (do 1.120, eura osim jednokratnih potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika zbog smrti radnika, a koje potpore su u cijelosti izuzete od ovrhe) i smrti člana uže obitelji radnika (do 560,00 eura godišnje), do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima;
- novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (do 1.200,00 eura godišnje), prigodne nagrade

1 Stručni članak autora Prelević, Božo, „Ovrha na plaći u 2024.“, RiPup br. 3/2024, str. 128.

2 Nar. nov., br. 112/12, 25/13-Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, 93/14, 55/16 – Odluka USRH, 73/17, 131/20, 114/22 i 6/24-Odluka USRH.

3 Nar. nov., br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 104/22, 112/22, 156/22, 1/23, 3/23, 56/23 i 143/23.

4 Nar. nov., br. 152/22 od 23. prosinca 2022.

(božićnica, naknada za godišnji odmor i sl., do 700,00 eura godišnje), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (do 1.120,00 eura godišnje);

- nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima (za navršenih 10 godina radnog staža do 280,00 eura, za navršenih 15 godina radnog staža do 336,00 eura, za navršenih 20 godina radnog staža do 392,00 eura, za navršenih 25 godina radnog staža do 448,00 eura, za navršenih 30 godina radnog staža do 504,00 eura, za navršenih 35 godina radnog staža do 560,00 eura, za navršenih 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina radnog staža do 672,00 eura);
- sredstva koja se uplaćuju namjenski, radi provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata financiranih iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim kod ovrhe od strane davatelja potpore;
- novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom;
- dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu (koje traje više od 12 sati dnevno do 30,00 eura, a koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno do 15,00 eura) i inozemstvu (koje traje više od 12 sati do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna, a koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna), dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu (do 30,00 eura) i inozemstvu (do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna) i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima (u ukupnom iznosu);
- pomorski dodatak (do 40,00 eura dnevno) i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (do 60,00 eura) do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima;
- naknada za pričuvnike na izvršavanju vojne obveze;
- sindikalne socijalne potpore isplaćene članovima sindikata temeljem važećih propisa od sindikata;
- sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje njihovih prava, sukladno ustavnom zakonu kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava;
- nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima;
- sportske stipendije za sportaše s invaliditetom;
- ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

3. Primici izuzeti od ovrhe prema posebnim propisima

Među primicima izuzetim od ovrhe prema posebnim propisima izdvajamo:

- primanja radnika temeljem Zakona o osiguranju radničkih tražbina⁵ (u nastavku teksta: ZORT) u slučaju otvaranja stečajnog postupka:

- neisplaćene plaće odnosno naknade plaće, u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec zaštićenog razdoblja,
- neisplaćene naknade plaće za bolovanje u zaštićenom razdoblju koju je prema propisima o zdravstvenom osiguranju bio dužan isplatiti poslodavac iz svojih sredstava, u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec proveden na bolovanju,
- neisplaćene naknade za neiskorišteni godišnji odmor na koji je radnik stekao pravo do otvaranja stečajnog postupka pod uvjetima utvrđenim zakonom, u visini do iznosa minimalne plaće, kao ekvivalenta mjesečnoj plaći iz točke 1. ovoga stavka,
- otpremnine pod uvjetima utvrđenim zakonom, u visini polovice otpremnine utvrđene u stečajnom postupku, a najviše do polovice najvišeg iznosa zakonom propisane otpremnine i,
- pravomoćno dosuđene naknade štete zbog pretrpljene ozljede na radu ili profesionalne bolesti, u visini do jedne trećine pravomoćno dosuđene naknade štete;
- primanja radnika temeljem ZORT-a u slučaju blokade računa udruge zbog nemogućnosti prisilne naplate neisplaćene plaće odnosno naknade plaće:
 - do 3 neisplaćene plaće odnosno naknade plaće, u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec za koji plaća odnosno naknada plaće nije isplaćena i
 - do 3 neisplaćene naknade plaće za bolovanje koju je prema propisima o zdravstvenom osiguranju bio dužan isplatiti poslodavac iz svojih sredstava, u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec proveden na bolovanju;
- novčane naknade prema odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju⁶ (u nastavku teksta: ZOZO):
 - naknada plaće koju radnik ostvaruje za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite, odnosno drugih okolnosti iz čl. 39. ZOZO,
 - novčana naknada zbog nemogućnosti obavljanja poslova temeljem kojih se ostvaruju drugi primici od kojih se utvrđuju drugi dohoci, sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja,
 - naknada za troškove prijevoza u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, s time da ovo pravo pripada i drugim osiguranim osobama,
 - naknada za troškove smještaja jednom od roditelja, ili osobi koja se skrbi o djetetu za vrijeme bolničkog liječenja djeteta, u iznosu i pod uvjetima utvrđenim općim aktom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, s time da ovo pravo pripada i drugim osiguranim osobama,
 - novčana naknada na ime povrata troškova za prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja koje je osigurana osoba ostvarila temeljem rješenja HZZO;
- primanja sukladno Zakonu o mirovinskom osiguranju⁷:
 - naknada putnih troškova invalidu rada kojem priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju kada ga HZMO uputi u drugo mjesto radi profesionalne rehabilitacije;

6 Nar. nov., br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23.

7 Nar. nov., br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22.

- naknade sukladno Zakonu o nacionalnoj naknadi za starije osobe⁸ – nacionalna naknada za starije osobe ne može biti predmet ovrhe ili osiguranja;
- financijska sredstva ostvarena s osnove utvrđenog prava na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita temeljem Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji⁹ i čl. 186. st. 1. istog zakona;
- privremeno uzdržavanje prema odredbama Zakona o privremenom uzdržavanju¹⁰ ne može biti predmet ovrhe, ili osiguranja;
- prema Zakonu o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu¹¹ ovrha radi ostvarenja novčane tražbine protiv nositelja OPG-a ne može se provesti:
 - na dijelu poljoprivrednih resursa upisanih u Upisnik OPG-ova koji su nužni za obavljanje njegove gospodarske djelatnosti poljoprivrede ako mu je ta djelatnost glavni izvor sredstava za život, te u onim stvarima i pravima na kojima se protiv njega ne bi mogla provesti kad ne bi obavljao gospodarske djelatnosti poljoprivrede,
 - na nekretnini koja je u vlasništvu nositelja OPG-a i članova OPG-a, a u kojoj ovršenik stanuje u opsegu nužnom za zadovoljavanje osnovnih stambenih potreba ovršenika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati,
 - kada je tražbina manja od 2.654,46 eura, radi zaštite od ovrhe na poljoprivrednim resursima kao nekretninama ili pokretninama, prije pokretanja ovrhe temeljem dobrovoljnog pravnog posla mora se provesti postupak mirenja sukladno posebnom propisu kojim se uređuje postupak mirenja,
 - na novčanim sredstvima koja su OPG-u koji posjeduje žive životinje nužna radi osiguravanja održivosti osnovnih aktivnosti na poljoprivrednom gospodarstvu i koja su namijenjena za opskrbu hranom i druge skrbi za životinje u visini dostatnoj na mjesečnoj razini za podmirenje osnovnih potreba hrane i lijekova za životinje evidentirane u nadležnim registrima po grlu stoke te po kljunu za perad, sukladno odluci ministra;
 - druga primanja ako su određena posebnim propisima.

4. Uplata neto-plaće izuzete od ovrhe prema čl. 173. st. 1. 2. Zakona

4.1. Ograničenja ovrhe na plaći u 2024.

Pravila o ograničenju ovrhe sadržana su u čl. 173. Zakona. Temelj za ograničenje ovrhe, odnosno provedbu ovrhe na plaći je iznos prosječne neto-plaće isplaćene po jednom zaposlenom u pravnim osobama u RH, za razdoblje siječanj – kolovoz tekuće godine, koju je utvrđuje Državni zavod za statistiku i objavljuje je u „Narodnim novinama“.

ističemo...

Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2023., koja se primjenjuje za provedbu ovrhe na plaći u 2024. iznosila je **1.131,00** euro

Pravila Zakona o ograničenju ovrhe na plaći razlikuju se obzirom na to je li neto-plaća radnika:

- jednaka, ili veća od prosječne neto-plaće u RH, ili;
- manja od prosječne neto-plaće u RH.

4.2. Ovrha na plaći radnika (ovršenika) jednako, ili većoj od prosječne neto-plaće u RH

ističemo...

Sukladno čl. 173. st. 1. Zakona, u slučaju da se ovrha provodi na plaći radnika (ovršenika) koja je jednaka, ili veća od prosječne neto-plaće u RH, odnosno **1.131,00 eura**, od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne neto-plaće u RH, odnosno 754,00 eura.

Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, **od ovrhe je izuzet iznos u visini od jedne polovine prosječne neto-plaće u RH, odnosno 565,50 eura.**

ističemo...

U slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta, od ovrhe je izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene neto-plaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, odnosno 282,75 eura.

4.3. Ovrha na plaći radnika (ovršenika) manjoj od prosječne neto-plaće u RH

ističemo...

U slučaju da radnik (ovršenik) prima plaću koja je manja od prosječne neto-plaće u RH, od ovrhe je izuzet iznos u visini tri četvrtine neto-plaće radnika, ali ne više od dvije trećine prosječne neto-plaće u RH¹².

To znači kako je **svakom radniku kojem se u 2024. isplaćuje neto-plaća u iznosu manjem, ili jednakom od 1005.32 eura, od ovrhe izuzet iznos u visini 3/4 njegove neto-plaće** pod uvjetima iz čl. 173. st. 2. Zakona.

ističemo...

Sukladno čl. 173. st. 2. Zakona, u slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta kada je plaća ovršenika manja od prosječne neto-plaće u RH, od ovrhe izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine neto-plaće ovršenika¹³.

U slučaju da se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja,

8 Nar. nov., br. 62/20 i 156/23.

9 Nar. nov., br. 121/17, 98/19, 84/21 i 156/23.

10 Nar. nov., br. 92/14 od 28. srpnja 2014.

11 Nar. nov., br. 29/18, 32/19 i 18/23.

12 Čl. 173. st. 2. Zakona.

13 Čl. 173. st. 2. Zakona.

ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je izuzet iznos u visini jedne polovine neto-plaće ovršenika, kolika god ona bila, kako je to predviđeno u čl. 173. st. 2. Zakona.

4.4. Uplata neto plaće izuzete od ovrhe

ističemo...

Iznos neto-plaće radnika (ovršenika) koji je izuzet od ovrhe sukladno odredbama čl. 173. st. 1. i 2. Zakona, isplatit će se radniku na njegov zaštićeni račun.

Zaštićeni račun otvara radnik ispunjavanjem obrasca „Obavijesti o primanjima, naknadama i iznosima koji su izuzeti od ovrhe odnosno na kojima je ovrha ograničena sukladno odredbama Ovršnog zakona“ (u nastavku teksta: Obavijest), koji se nalazi u Prilogu 5. Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima¹⁴ i čini njegov sastavni dio. U navedenoj Obavijesti, ovršenik navodi primanja koja su izuzeta od ovrhe i koja se trebaju uplaćivati na zaštićeni račun.

ističemo...

Obavijest se predaje u bilo kojoj poslovnicu Financijske agencije, a ovršeniku se zaštićeni račun temeljem ove Obavijesti otvara kada ovrhovoditelj FINA-i dostavi osnovu za provedbu ovrhe na novčanim sredstvima po računu.

Međutim, zaštićeni račun će biti otvoren i ako ovršenik uz Obavijest dostavi presliku osnove za plaćanje iz koje je vidljivo da je određena ovrha na njegovim novčanim sredstvima.

5. Primjena odredbi čl. 173. st. 1. i 2. Zakona na druga primanja

Odredbe čl. 173. st. 1. i 2. Zakona primjenjuju se i na ovrhu na naknadi umjesto plaće (npr. kada je radnik za vrijeme trajanja otkaznog roka oslobođen od obveze, plaćeni dopust), naknadi za skraćeno radno vrijeme, naknadi zbog umanjivanja plaće, mirovini, plaći vojnih osoba te na primanja osoba u pričuvnom sastavu za vrijeme vojne službe i na drugom stalnom novčanom primanju civilnih i vojnih osoba, osim na ovrhu na primanjima invalida, na primanjima po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života.

5.1. Ovrha na primanju invalida

Ovrha na primanju invalida po osnovi novčane naknade za tjelesno oštećenje i doplatka za tuđu pomoć i njegu može se provesti samo radi naplate tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, i to do iznosa od jedne polovice toga primanja.

5.2. Ovrha na primanju po osnovu ugovora o doživotnom uzdržavanju i renti

Sukladno čl. 173. st. 6. Zakona, ovrha na primanju po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života može se provesti samo na dijelu

koji prelazi iznos osnovice na temelju koje se utvrđuje iznos pomoći za uzdržavanje.

5.3. Ovrha na drugim primanjima koja su jedini prihod ovršenika

ističemo...

Odredbe čl. 173. st. 1. i 2. Zakona o ograničenju od ovrhe primjenjuju i kada se ovrha provodi na primanjima ovršenika koji nisu plaća, mirovina niti primici od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, od slobodnih zanimanja, od poljoprivrede i šumarstva, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, kao niti primici od osiguranja (drugi dohodak prema posebnim propisima) i imaju karakter jedinih stalnih novčanih primanja, ako ovršenik javnom ispravom, koju mu izdaje nadležna ispostava Ministarstva financija-Porezne uprave, dokaže da je to primanje jedino stalno novčano primanje.

Temeljem ove potvrde FINA utvrđuje da se radi o jedinom primanju koje se isplaćuje ovršeniku. Uz ovu ispravu ovršenik dostavlja i Obavijest iz čl. 212. Zakona. Ovršenik može navesti samo jednog uplatitelja primanja iz čl. 173. st. 7. Zakona, s time da podatak o isplatitelju može mijenjati samo jednom u kalendarskom mjesecu.

6. Ograničenja ovrhe kod izjava o suglasnosti zapljene plaće

Kod provedbe ovrhe na plaći temeljem izjava o suglasnosti zapljene plaće poslodavci moraju voditi računa o Odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-II-240/2014 od 11. srpnja 2017.¹⁵, kojom je ocijenjen neustavnim dio odredbi starog Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 6/13) **pa je ponovno omogućeno postupanje po izjavama o suglasnosti zapljene plaće potvrđenim od javnog bilježnika prije 17. lipnja 2008.**, bez obzira zakonska pravila o ograničenju ovrhe iz čl. 173. Zakona.

7. Zaključak

Pravila o izuzimanju od ovrhe u prvom redu uređena su u odredbama čl. 172. Zakona. S time u vezi potrebno je voditi računa i o odredbama Pravilnika, budući da se izuzimanja od ovrhe kod pojedinih primitaka navedenih u čl. 172. Zakona vezuju uz njihove neoporezive iznose utvrđene Pravilnikom. Važno je podsjetiti kako su izuzimanja od ovrhe propisana i drugim zakonima.

Poslodavci moraju primjenjivati zakonska pravila o izuzimanju od ovrhe, bez obzira na sugestije ovrhovoditelja, ili samih radnika. Obavijest o primanjima izuzetim od ovrhe predaje se u poslovnicu FINA-e. Primanja izuzeta od ovrhe uplaćuju se na zaštićeni račun radnika.

¹⁴ Nar. nov., br. 71/18, 46/22 i 155/22.

¹⁵ Nar. nov., br. 92/17 od 13. rujna 2017.